

2017. aasta ülevaade piimasektori kaubavahetusest

Liis Raska

Peaspetsialist / kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakond

Tallinn, 09.04.2018

Lühikokkuvõte

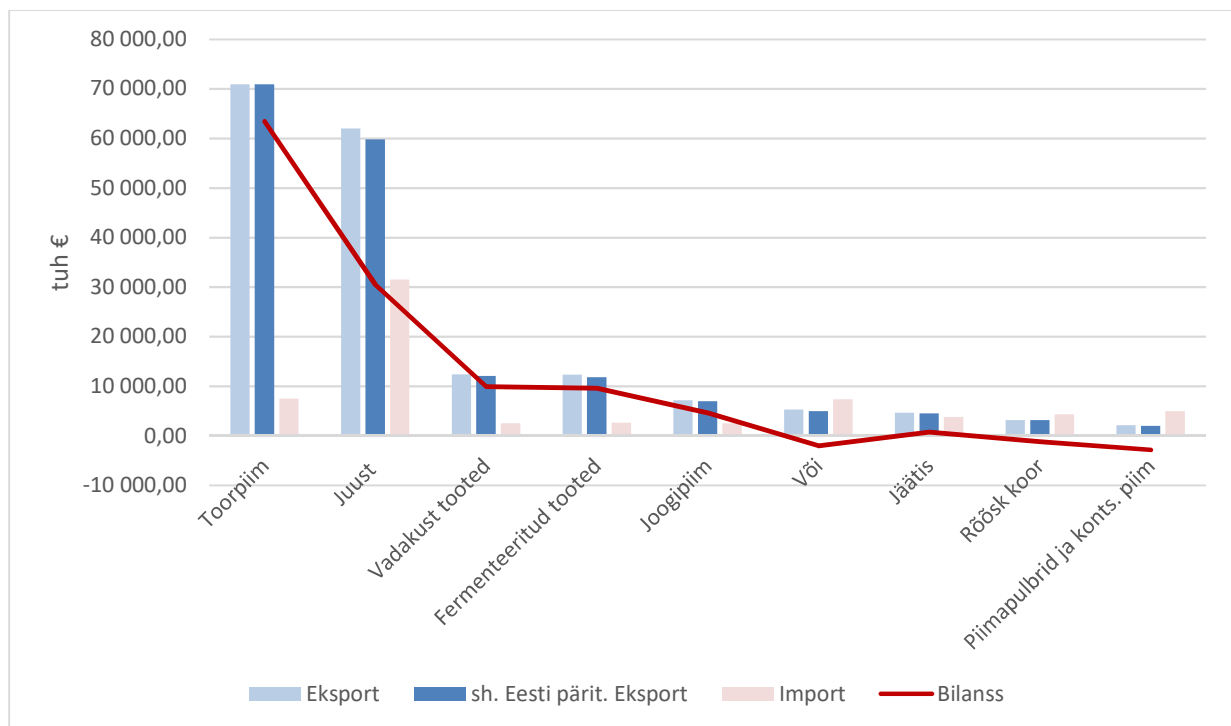
- 2017. aastal eksporditi Eesti päritolu piimatooteid 176 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelneva aastaga kasvas ekspordikäive 34% (+45 mln €).
- Piimatooteid imporditi 67 miljoni euro väärtuses ning võrreldes 2016. aastaga kasvas impordikäive 29% (+15 mln €).
- Eesti päritolu piimatoodete ekspordil olid suurima käibega kaubagrupid toorpiim (71 mln €) ja juust (60 mln €).
- Suurimas väärtuses imporditi piimatoodetest juustu (32 mln €), toorpiima (7,6 mln €) ja võid (7,3 mln €).
- Eesti päritolu piimatoodete peamised sihtriigid olid Leedu (55 mln €), Läti (44 mln €) ja Soome (30 mln €).
- Toorpiima ekspordikäibe kasvu vedas hinnatõus. Kui toorpiima ekspordi väärtus kasvas märkimisväärselt (+52%), siis kogus vaid 8%.
- Toorpiima impordi puhul kasvas võrreldes 2016. aastaga oluliselt nii väärtus (+1072%) kui ka kogus (+903%).
- Võrreldes eelneva aastaga kasvas Eesti päritolu juustu ekspordikäive 23% ning peamisteks sihtriikideks olid Soome, Itaalia ja Läti.
- 2017. aastal eksporditi Eesti päritolu vadakutooteid 26,2 tuhat tonni (+6%) 12,1 miljoni euro väärtuses (+51%).
- Eesti päritolu fermenteeritud tooteid eksporditi 10,3 tuhat tonni (+10%) 11,8 miljoni euro väärtuses (+17%).
- Eesti päritolu võid eksporditi 1 064 tonni (-22%) 5 miljoni euro väärtuses (+36%).
- 2017. aastal eksporditi Eesti päritolu jäätist 1 533 tonni (-17%) 4,5 miljoni euro väärtuses (-15%).

Ülevaade

2017. aastal eksporditi Eesti päritolu piimatooted kokku 176 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelmise aastaga oli see kasvanud 34% (+45 mln €). Sealjuures oli 2017. aastal Euroopa Liidu liikmesriikide osatähtsus Eesti piimatoodete väljaveos 96%. Piimatoodete ekspordikäibe kasvu vedasid nii toorpiim (+24,2 mln €; +52%) kui ka veidi väiksemas väärtuses juust (+11,2 mln €; +23%). Toorpiima käibe kasv tuleneb toorpiima hinnatõusust, mille keskmine tase ELis oli 2017. aastal püsivalt kolme aasta kõrgeim¹. Peale kahte aastat madalseisu, toetavad praegust kõrgemat piimahinda tugevad või hinnad ning maailmas kasvav nõudlus juustu, piimarasvade ja –pulbrite järele².

2017. aastal eksporditi Eesti päritolu piimatooted suurimas väärtuses Leetu (55 mln €), Lätti (44 mln €), Soome (30 mln €) ja Itaaliasse (11 mln €). Sealjuures eksporditi Leetu ja Lätti suurimas väärtuses toorpiima ning Soome ja Itaaliasse juustu.

Piimatooted imporditi 2017. aasta jooksul 67 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelmise aastaga oli see kasvanud 29% (+15 mln €). Piimatoodete impordikäibe kasvu vedas toorpiim, mille puhul väärtus suurenes 1072% ning kogus 903%. Lisaks kasvas oluliselt ka peamise imporditava piimatoot, juustu (+4,4 mln €; +16%) impordi väärtus. Piimatooted imporditi suurimas väärtuses Lätist (19,6 mln €), Leedust (10,7 mln €), Soomest (8,8 mln €) ja Hollandist (7 mln €).

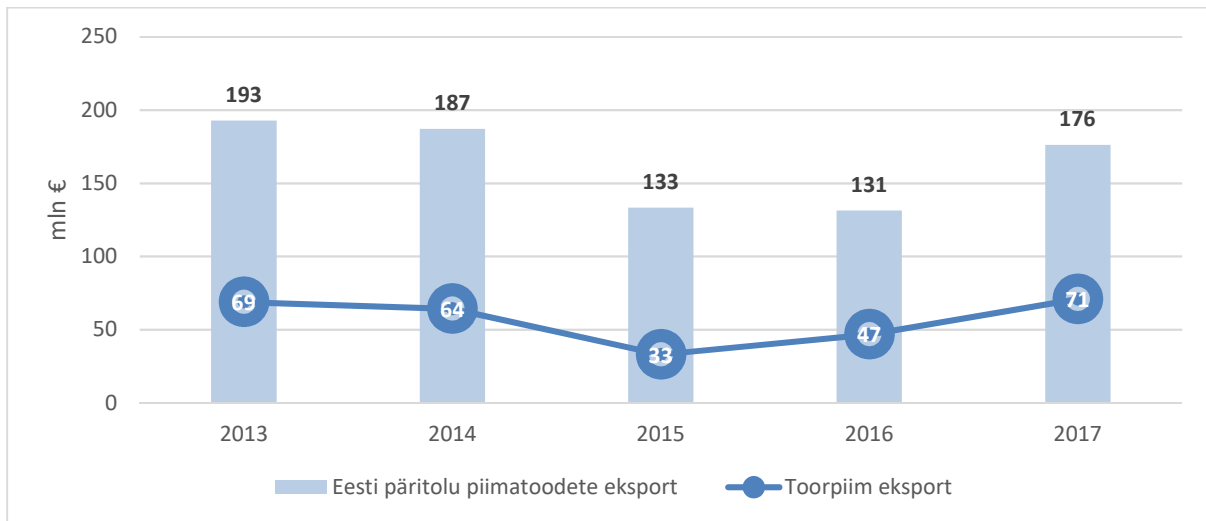

Joonis 1. Piimatoodete eksport, sh. Eesti päritolu eksport, import ja bilanss 2017. aastal (Tootegrupid on järjestatud Eesti päritolu ekspordi väärtuse alusel). Allikas: SA, andmed 2018. märtsi seisuga.

¹ EU Milk Market Observatory, 08.03.2018

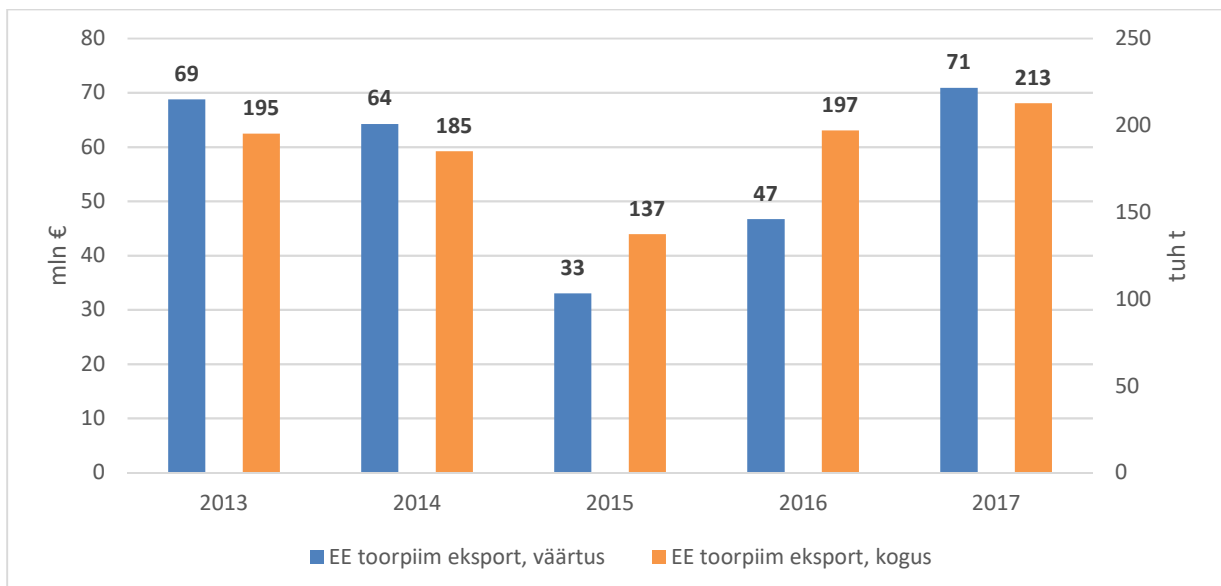
² Short-term outlook for EU agricultural markets in 2017 and 2018, 2017

Toorpiim

Joonis 2. Eesti päritolu piimatoodete ja piima ekspordikäive (k.a. jäätis) perioodil 2013–2017. Lisaks on eraldi välja toodud toorpiima ekspordikäive samal perioodil. Allikas: SA, andmed 2018. märtsi seisuga.

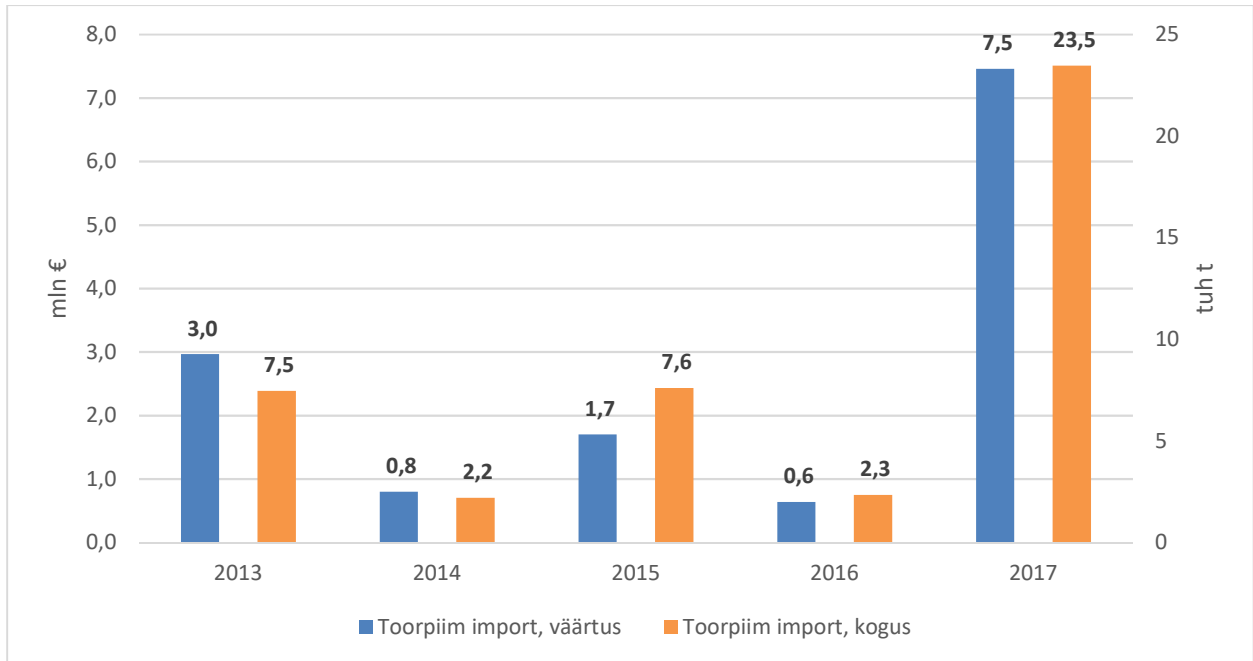
2017. aastal eksporditi Eesti päritolu toorpiima 212,8 tuhat tonni 71 miljoni euro väärtuses ning võrreldes 2016. aastaga kasvas kogus 8% ja väärtus 52%. Sealjuures on toorpiima ekspordikäibe kasvu taga selgelt piima kokkuostuhindade kasv. 2017. aastal püsis ELi keskmine toorpiima kokkuostuhind läbivalt kolme aasta kõrgeimal tasemel, olles kõrgeim novembris (37,80 €/100 kg). Eesti jaoks on küll toorpiima ekspordi puhul kaubanduspartneriteks naaberriigid Leedu ja Läti, mille puhul kokkuostuhind on oluliselt madalam (2017 dets. 32,23 €/100 kg ja 32,59 €/100 kg). Siiski on ka Leedus ning Lätis piima hind oluliselt tõusnud, võrreldes 2016. aasta suvega, mil hinnad olid nendes riikides viimase viie aasta madalaimal tasemel.³

Joonis 3. Eesti päritolu toorpiima ekspordi väärtus ning kogus perioodil 2013-2017. Allikas: SA, andmed 2018. märtsi seisuga.

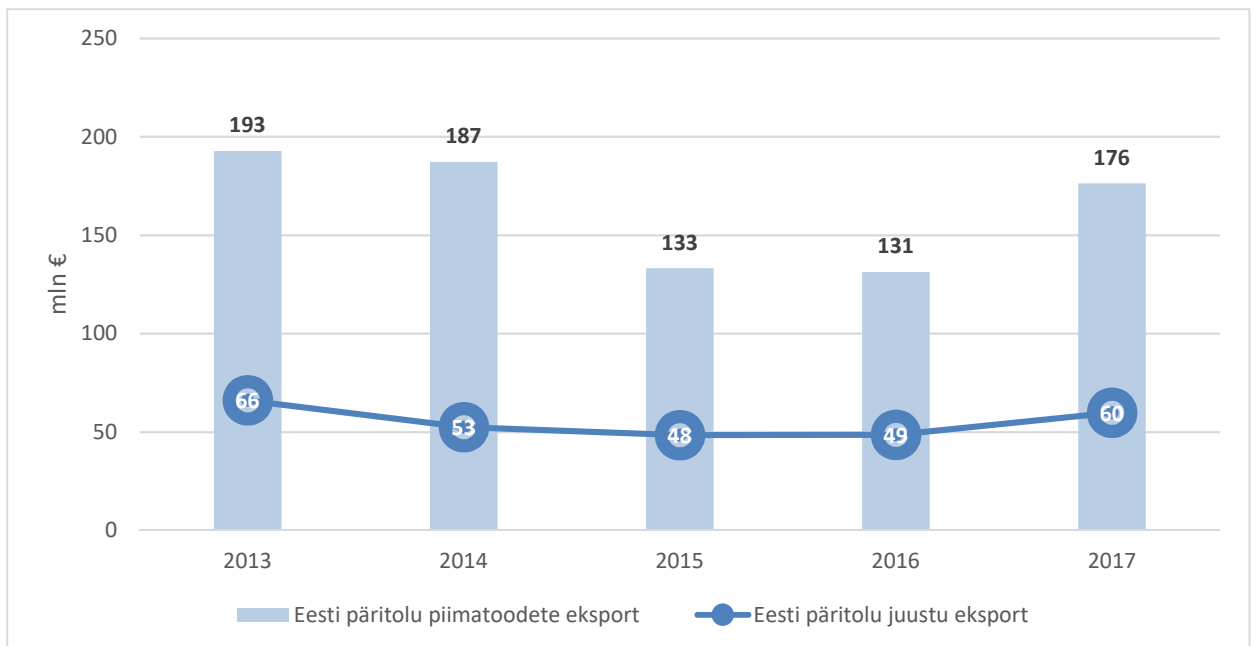
³ EU Milk Market Observatory, 08.03.2018

Toorpiima imporditi 2017. aastal 23,5 tuhat tonni 7,5 miljoni euro väärtuses ning võrreldes 2016. aastaga kasvas kogus 903% (+21 tuh t) ja väärtus 1072% (+6,8 mln €). 2017. aastal imporditi toorpiima peamiselt Lätist (7,5 mln €; 23,5 tuh t) ning väga väikeses koguses ka Taanist (6 tuh €; 5,6 t). Sealjuures on Läti kogu joonisel 4 vaadeldava perioodi jooksul olnud toorpiima impordil peamine saatjariik ning 2016. aastal ka ainukene riik kust toorpiima imporditi. Aastatel 2014 ja 2015 oli lisaks Lätile saatjariigiks ka Saksamaa ning 2013. aastal toodi seda lisaks ka Leedust Hollandist ja Poolast.

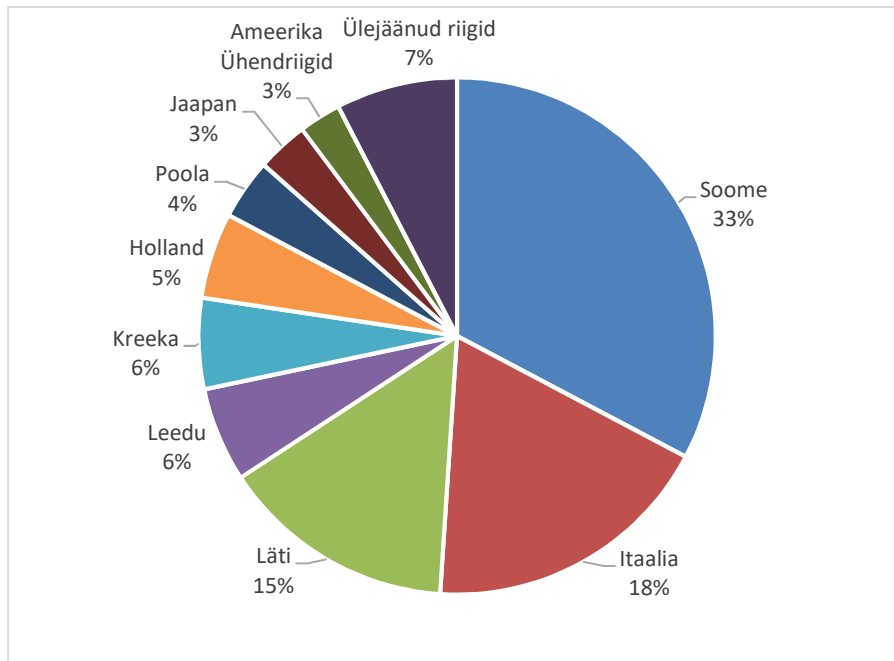
Joonis 4. Eesti Toorpiima impordi väärtus ning kogus perioodil 2013-2017. Allikas: SA, andmed 2018. märtsi seisuga.

Juust

Joonis 5. Eesti päritolu piimatoodete ja piima ekspordikäive (k.a. jäätis) perioodil 2013–2017. Lisaks on eraldi välja toodud Eesti päritolu juustu ekspordikäive samal perioodil. Allikas: SA, andmed 2018. märtsi seisuga.

Eesti päritolu juustu eksporditi 2017. aastal 17,7 tuhat tonni 59,8 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelneva aastaga kasvas kogus 6% ja väärtus 23%. 2017. aastal on juust Eesti päritolu eksporditavate piimatoodete hulgas väärtuse poolest toorpiima järel teisel kohal ning imporditavatest piimatoodetest esimene. Juustu imporditi 2017. aastal 7,3 tuhat tonni 31,5 miljoni euro väärtuses ning ühtlasi oli see sellel perioodil ka suurima väärtusega imporditav piimatood. Võrreldes eelneva aastaga kasvas 2017. aastal juustu impordi kogus 7% ning väärtus 16%.

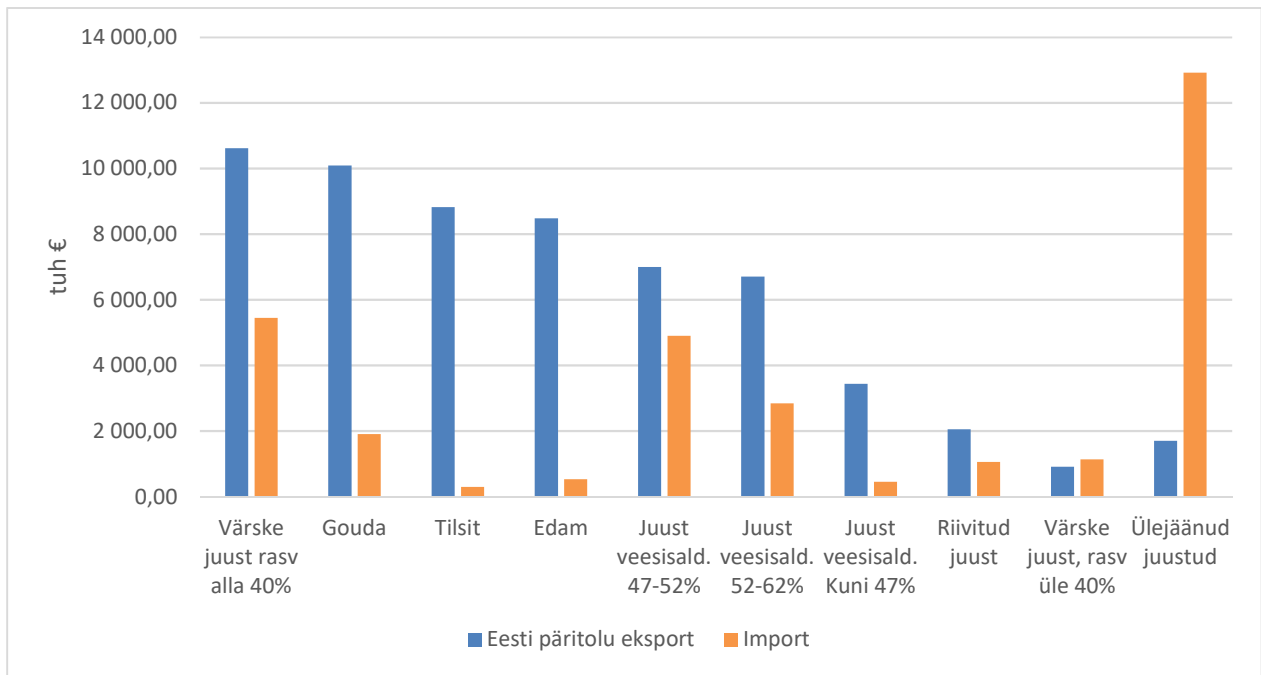

Joonis 6. Eesti päritolu juustu ekspordi sihtriikide osakaal selle ekspordikäibes 2017. aastal. Allikas: SA, andmed 2018. märtsi seisuga.

Eesti päritolu juustu eksporditi 2017. aastal 26. sihtriiki ning suurimas väärtuses Soome (19,6 mln €), Itaaliasse (11,0 mln €), Lätti (8,8 mln €) ja Leetu (3,5 mln €). Juustu imporditi sellel perioodil 20. riigist ning suurimas väärtuses Leedust (5,1 mln €), Saksamaalt (5,0 mln €), Hollandist (4,8 mln €) ja Lätist (4,4 mln €).

2017. aastal eksporditi Eesti päritolu juustudest suurimas väärtuses värsket juustu, mille rasvasisaldus on alla 40% ning suurimas väärtuses viidi seda Soome (3,8 mln €), Lätti (1,8 mln €), Itaaliasse (1,5 mln €) ja Kreekasse (1,4 mln €). Väärtuselt teisena eksporditi Goudat ning suurimas väärtuses Lätti (2,6 mln €), Jaapanisse (1,9 mln €), Itaaliasse (1,8 mln €) ja Soome (1,8 mln €). Väärtuselt kolmandana eksporditi Tilsitit, suurimas väärtuses Soome (7,4 mln €), Poola (0,5 mln €) ja Leetu (0,4 mln €). Neljandana eksporditi Edamit, suurimas väärtuses Soome (5,2 mln €), Hollandisse (1,4 mln €) ja Saksamaale (0,7 mln €).

Juustudest imporditi 2017. aastal suurimas väärtuses samuti värsket juustu, mille rasvasisaldus on alla 40% ning enim Leedust (2,36 mln €), Saksamaalt (1,1 mln €), Poolast (1,0 mln €) ja Soomest (0,4 mln €). Väärtuselt teisena imporditi Itaaliapärast kõva juustu, mille rasvasisaldus oli kuni 40% massist ning mitterasvaine veesisaldus 47-52%. Peamiselt imporditi seda juustu Itaaliast (2,0 mln €), Hollandist (1,5 mln €) ja Leedust (0,9 mln €). Sealjuures on osa Itaaliapärase kõva juustu sissetoodavast kogusest Eestis toodetud ning Itaalias spetsiaalsetes juustukeldrites laagerdunud.

Joonis 7. Eesti päritolu juustu eksport ja import tootegruppide kaupa 2017. aastal. Allikas: SA, andmed 2018. märtsi seisuga.

Tooted vadakust, fermenteeritud tooted, või ja jäätis

2017. aastal eksporditi Eestis toodetud vadakutooteid 26,2 tuhat tonni 12,1 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelmise aastaga kasvas kogus 6% ja väärtus 51%. Vadakust toodete puhul on ekspordikäibe kasvu taga hinna tõus, mida toetab globaalne nõudluse kasv. Sealjuures on kasvamas kõrgema lisandväärtusega vadakupulbrite kasutamine imiku-, spordi- ja tervisetootudes⁴. Vadakust tooteid eksporditi suurimas väärtuses Hollandisse (4,5 mln €), Saksamaale (3,6 mln €) ja Lähti (1,4 mln €). 2017. aastal imporditi vadakutooteid 2 110 tonni 2,5 miljoni euro väärtuses ning võrreldes 2016. aastaga oli kogus samal tasemel ja väärtus kasvas 9%.

Eesti päritolu fermenteeritud tooteid eksporditi 2017. aastal 10,3 tuhat tonni 11,8 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelneva aastaga oli kogus kasvanud ligi 10% ja väärtus 17%. Fermenteeritud tooteid viidi suurimas väärtuses Soome (7,4 mln €), Leetu (1,2 mln €) ja Lähti (0,86 mln €). Sealjuures oli Eesti päritolu fermenteeritud toodete ekspordikäibes suur osakaal jogurtil (9,6 mln €; 81%). Fermenteeritud tooteid imporditi 2017. aasta jooksul 1 631 tonni 2,7 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelneva aastaga kasvasid nii kogus kui väärtus ligi 17%.

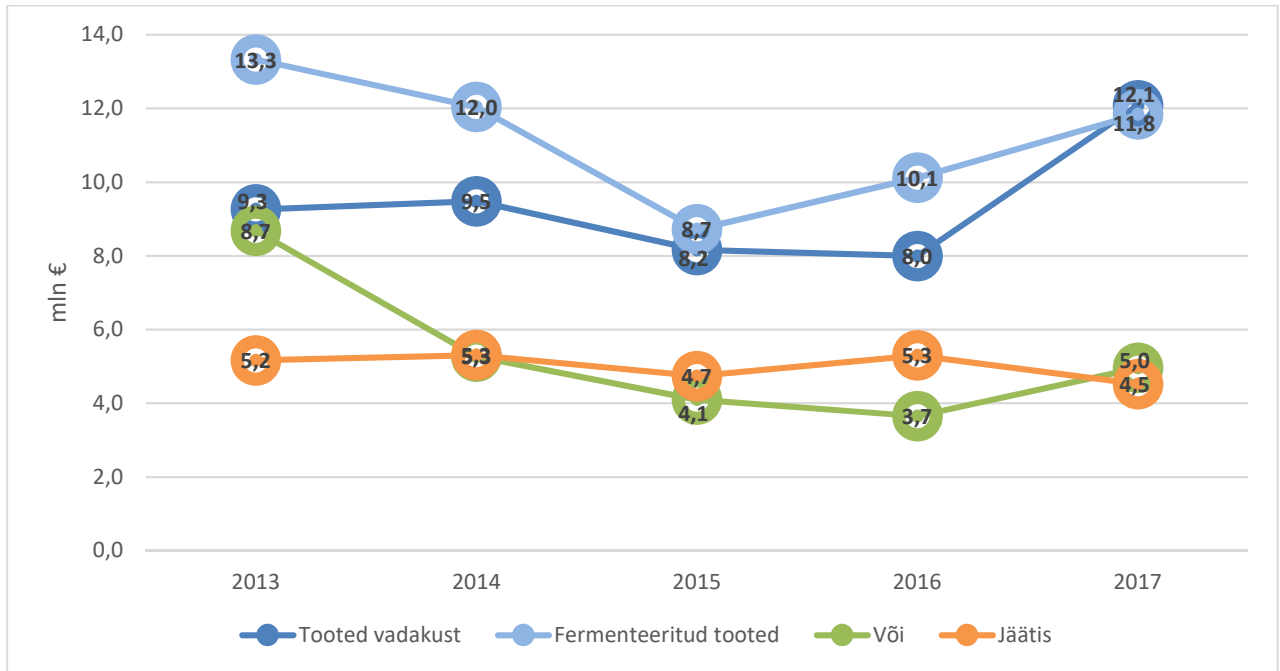
Eesti päritolu või eksporditi 2017. aastal 1 064 tonni 5 miljoni euro väärtuses ning võrreldes 2016. aastaga langes kogus 22% ja väärtus kasvas 36%. Või ekspordikäibe kasvu taga on või hinna tõus ning sealjuures püsis kogu 2017. aasta jooksul Euroopa Liidu keskmine tööstusest väljamüügi hind viimase kolme aasta kõrgeimal tasemel⁵. Eesti või eksporditi suurimas väärtuses Saksamaale (2,1 mln €),

⁴ EU Agricultural outlook for the agricultural markets and income 2017-2030, 18.12.2017

⁵ EU Milk Market Observatory, 21.03.2018

Hollandisse (1,4 mln €) ja Saudi Araabiasse (0,5 mln €). Võid imporditi 2017. aasta jooksul 1 465 tonni 7,3 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelneva aastaga oli kogus kasvanud 6% ja väärtus 53%.

2017. aastal eksporditi Eesti päritolu jäätist 1 533 tonni 4,5 miljoni euro väärtuses ning võrreldes eelneva aastaga oli kogus langenud 17% ja väärtus 15%. Eesti jäätist viidi 2017. aastal suurimas väärtuses Soome (2,2 mln €), Lätti (1,1 mln €) ja Leetu (0,8 mln €). Jäätist imporditi 2017. aastal 1 383 tonni 3,8 miljoni euro väärtuses ning võrreldes 2016. aastaga kasvas kogus 8% ja väärtus 7%.

Joonis 8. Eestis toodetud vadakust ja fermenteeritud toodete, või ning jäätise eksport 2013–2017. Allikas: SA, andmed 2018. märtsi seisuga.

Üldtabelid

Tabel 1. Eesti päritolu piima ja piimatoodete kaubavahetus ning väliskaubanduse saldo 2017. aastal

	Eksport		sh. EE eksport		Import		Saldo
	Kogus/t	Tuh €	Kogus/t	Tuh €	Kogus/t	Tuh €	Tuh €
Piim ja koor, kondenseerimata (KN 0401)	232 829,49	81 271,62	232 637,89	80 991,85	31 162,90	14 312,35	66 959,27
Piim ja koor, kondenseeritud (KN 0402)	1 250,48	2 116,74	1 207,40	2 014,09	1 813,59	4 940,49	-2 823,75
Fermenteeritud tooted (KN 0403)	10 580,99	12 322,36	10 346,23	11 839,07	1 631,11	2 675,14	9 647,22
Tooted vadakust (KN 0404)	26 482,91	12 419,78	26 193,55	12 089,56	2 109,79	2 495,75	9 924,02
Või (KN 0405)	1 126,29	5 299,53	1 064,56	4 961,73	1 464,63	7 336,81	-2 037,28
Juust (KN 0406)	18 145,98	61 964,69	17 693,37	59 827,35	7 267,33	31 502,27	30 462,42
Jäätis KN 2105 v.a. 21050010	1 571,77	4 615,25	1 533,05	4 524,06	1 383,02	3 818,34	796,91
Kokku	291 987,92	180 009,97	290 676,06	176 247,73	46 832,37	67 081,15	112 928,82

Tabel 2. Eesti päritolu piima ja piimatoodete eksport kaubarubriigi järgi 2013-2017 (Tuh €)

	EE eksport				
	2013	2014	2015	2016	2017
Piim ja koor, kondenseerimata (KN 0401)	86 402,57	77 572,33	38 055,57	52 195,65	80 991,85
Piim ja koor, kondenseeritud (KN 0402)	3 911,19	24 944,45	20 987,92	3 375,61	2 014,09
Fermenteeritud tooted (KN 0403)	13 329,38	12 041,43	8 721,26	10 121,25	11 839,07
Tooted vadakust (KN 0404)	9 262,59	9 481,90	8 163,36	7 998,12	12 089,56
Või (KN 0405)	8 680,88	5 272,00	4 101,64	3 652,08	4 961,73
Juust (KN 0406)	66 065,82	52 522,61	48 429,31	48 611,82	59 827,35
Jäätis KN 2105 v.a. 21050010	5 166,74	5 309,99	4 742,29	5 302,55	4 524,06
Kokku	192 819,17	187 144,71	133 201,35	131 257,08	176 247,73

Tabel 3. Eesti päritolu piima ja piimatoodete import kaubarubriigi järgi 2013-2017 (Tuh €)

	Import				
	2013	2014	2015	2016	2017
Piim ja koor, kondenseerimata (KN 0401)	11 746,25	9 748,79	6 434,05	7 811,67	14 312,35
Piim ja koor, kondenseeritud (KN 0402)	10 064,22	10 005,22	5 223,05	4 142,17	4 940,49
Fermenteeritud tooted (KN 0403)	3 071,77	6 861,83	5 529,75	2 278,40	2 675,14
Tooted vadakust (KN 0404)	3 682,04	4 081,77	2 946,92	2 294,44	2 495,75
Või (KN 0405)	5 015,42	3 839,87	4 051,63	4 798,76	7 336,81
Juust (KN 0406)	23 574,51	25 670,66	27 787,82	27 099,42	31 502,27
Jäätis KN 2105 v.a. 21050010	3 785,36	3 645,25	3 547,85	3 570,84	3 822,09
Kokku	60 939,57	63 853,39	55 521,07	51 995,69	67 084,91

Piimasektori 2017. aasta kaubavahetuse ülevaade
Maaeluministeerium, 09.04.2018

Tabel 4. Piima ja piimatoodete (k.a. jäätis) kaubanduspartnerid 2017. aastal. Euroopa Liidu liikmesriikide osatähtsus kaubavahetuses

EE eksport			Import		
Sihtriik	Tuh €	Osakaal %	Saatjariik	Tuh €	Osakaal %
Kokku (k.a. jäätis)	176 247,73	100,00	Kokku (k.a. jäätis)	67 081,15	100,00
sh. EL liikmesriigid	169 743,63	96,31	sh. EL liikmesriigid	66 790,39	99,57
sh. 3ndad riigid	6 504,09	3,69	sh. 3ndad riigid	290,76	0,43
Leedu	54 984,23	31,20	Läti	19 611,75	29,24
Läti	43 644,02	24,76	Leedu	10 697,89	15,95
Soome	30 481,49	17,29	Soome	8 815,57	13,14
Itaalia	10 997,34	6,24	Holland	7 123,44	10,62
Holland	9 204,23	5,22	Saksamaa	6 475,45	9,65
Saksamaa	7 668,21	4,35	Poola	6 316,81	9,42
Poola	4 009,38	2,27	Itaalia	3 449,24	5,14
Kreeka	3 558,89	2,02	Prantsusmaa	1 379,74	2,06
Jaapan	1 928,25	1,09	Taani	1 037,08	1,55
Ameerika Ühendriigid	1 609,23	0,91	Belgia	1 017,69	1,52
Belgia	1 221,32	0,69	Austria	355,08	0,53
Bulgaaria	1 159,25	0,66	Norra	190,65	0,28
Norra	692,55	0,39	Tšehhi	128,54	0,19
Lõuna-Aafrika Vabariik	566,28	0,32	Hispaania	93,67	0,14
Rumeenia	515,81	0,29	Rootsi	90,90	0,14
Saudi Araabia	493,20	0,28	Suurbritannia	82,26	0,12
Ukraina	385,35	0,22	Kreeka	63,62	0,09
Tšehhi	379,82	0,22	Valgevene	52,37	0,08
Prantsusmaa	375,99	0,21	Lõuna-Korea	38,40	0,06
Küpros	367,19	0,21	Ungari	24,22	0,04
Rootsi	353,29	0,20	Horvaatia	14,83	0,02
Malta	219,06	0,12	liri	11,27	0,02
Horvaatia	181,60	0,10	Ukraina	9,24	0,01
Serbia	163,30	0,09	Slovakkia	1,35	0,00
Jeemen	148,12	0,08	Iisrael	0,11	0,00
Suurbritannia	144,83	0,08	Tai	0,00	0,00
Armeenia	130,96	0,07			
Taani	112,07	0,06			
Ungari	82,84	0,05			
Tai	70,99	0,04			
Süüria	67,11	0,04			
Lõuna-Korea	48,75	0,03			
Kasahstan	46,80	0,03			
Iisrael	42,31	0,02			
Svaasimaa	40,08	0,02			
Slovakkia	34,70	0,02			
Austria	32,88	0,02			
Valgevene	23,85	0,01			
Bahreini	21,57	0,01			
Malaisia	14,25	0,01			
Singapur	9,60	0,01			
Sloveenia	6,97	0,00			
Iiri	4,44	0,00			
Portugal	3,80	0,00			
Egiptus	1,51	0,00			
Hiina	0,03	0,00			

Piimasektori 2017. aasta kaubavahetuse ülevaade
Maaeluministeerium, 09.04.2018

Tabel 5. Eesti päritolu piima ja piimatoodete (k.a. jäätis) peamised kaubanduspartnerid 2017. aastal ning ekspordikäibed nendesse riikidesse perioodil 2013-2014 (mln €)

Riik	2013	2014	2015	2016	2017
Leedu	59,35	74,12	45,07	39,01	54,98
Läti	41,69	30,08	26,26	33,69	43,64
Soome	25,97	23,49	24,84	26,51	30,48
Itaalia	3,50	10,86	11,64	10,56	11,00
Holland	3,76	11,91	7,87	9,10	9,20
Saksamaa	4,41	5,96	4,19	3,96	7,67
Poola	1,02	1,38	1,61	1,01	4,01
Kreeka	0,34	1,43	2,20	2,41	3,56
Jaapan	0,00	0,00	0,72	0,22	1,93
Ameerika Ühendriigid	0,97	1,33	0,95	0,83	1,61

Tabel 6. Piima ja piimatoodete (k.a. jäätis) peamised saatjariigid 2017. aastal ning impordi väärtused nendest riikidest perioodil 2013-2014 (mln €)

Riik	2013	2014	2015	2016	2017
Läti	16,16	11,55	9,93	9,35	19,61
Leedu	13,57	11,49	8,11	10,61	10,70
Soome	6,56	6,70	7,64	8,73	8,82
Holland	4,84	4,99	4,98	5,24	7,12
Saksamaa	6,91	8,24	7,60	6,38	6,48
Poola	4,82	12,55	8,67	4,63	6,32
Itaalia	1,71	1,25	2,33	2,38	3,45
Prantsusmaa	2,01	1,79	1,71	1,81	1,38
Taani	1,01	1,22	1,58	0,99	1,04
Belgia	0,55	0,60	0,68	0,63	1,02